

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

3 vtrum iconomica.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

cienter dirigere potest per prudentiam communi- ter dictam. ergo non oportet poni aliam speciem prudentiae, quae dicatur politica.

SED CONTRA est, quod Philos. dicit * in 6. Ethic. Eius autem quae circa ciuitatem, haec quidem archi- tectonica prudentia legis positiua: haec autem com- mune nomen habet politica, circa singularia, existens.

RESPON. Dicendum, quod seruus per imperium mo- nentur a domino, & subditus a principante, aliter ta- men quam irrationabilia, & inanimata moueantur a suis motoribus. Nam inanimata, & irrationabilia aguntur solum ab alio, non autem ipsa agunt seipsa, quia non habent dominium sui actus per liberum arbitrium: & ideo reuerentia regiminis ipsorum non est in ipsis, sed solum in motoribus. Sed homines serui, vel quicumque subditi, ita aguntur ab alijs p[er]ceptum, quod tamen agunt seipsos per liberum ar- bitrium: & ideo requiritur in eis quaedam reuerentia regiminis, per quam seipsos dirigant in obediendo principantibus. Et ad hoc pertinet species prudentiae, quae politica vocatur.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod sicut dictum est, regnatiua est perfectissima species prudentiae: & ideo prudentia subditorum, quae deficit a prudentia regna- tiua, retinet sibi nomen commune, ut prudentia di- catur: sicut in logicis conuertibile, quod non signifi- cat essentiam, retinet sibi commune nomen proprium.

AD SECVNDVM dicendum, quod diuersa ratio obiecti diuersificat habitum secundum speciem, ut ex supra dictis patet. Eadem autem agenda consi- derantur quidem a rege secundum vniuersaliorem rationem, quam considerentur a subdito, qui obedi- dit. Vni enim regi in diuersis officijs multi obe- diunt: & ideo regnatiua comparatur ad hanc politi- cam, de qua loquimur, sicut ars architectonica ad eam, quae manu operatur.

AD TERTIVM dicendum, quod per prudentiam communiter dictam regit homo seipsum in ordi- ne ad proprium bonum: per politicam autem, de qua loquimur, in ordine ad bonum commune.

Super Quaestiones quinquagesime Ar- ticularum tertiam.

In responsione ad secundum, dubium occurrit circa illud, scilicet, peccator non potest prouide se habere ad totum bene viuere domesticae conuersationis, cum quia non magis exigitur virtuositas vita ad totum bene viuere secundum civilem conuersationem, quam secundum domesticam quia ad bene habere secundum domesticam conuersationem, sufficit filijs suis, vxori &c. quantum ad se arti- mes, bene se habere. Sic autem bene se habere distinguitur contra bene se habere simpliciter, ut patet 1. Polit. ex cap. penult.

Ad hoc dicitur, quod dictum auctori- tas intelligendum est

ARTICVLVS III.

Utrum oeconomica debeat poni species prudentiae.

AD TERTIVM sic proceditur. Videtur, quod oeconomica non debeat poni species prudentiae. Quia ut Philos. dicit * in 6. Ethic. prudentia ordinatur ad bene viuere totum: sed oeconomica ordinatur ad aliquem particularem finem, scilicet ad diuitias, ut dicitur in 1. Ethic. ergo oeconomica non est species prudentiae.

¶ 2 Præ. Sicut supra habitum est, prudentia non est nisi bonorum: sed oeconomica potest etiam esse malorum, multi enim peccatores prouidi sunt in gubernatione familiae: ergo oeconomica non debet poni species prudentiae.

¶ 3 Præ. Sicut in regno inuenitur principans, & subditus, ita etiam in domo: si ergo oeconomica est species prudentiae, sicut & politica, deberet etiam paterna pruden- tia poni, sicut & regnatiua: non au-

tem ponitur, ergo nec oeconomica debet poni species prudentiae. SED CONTRA est, quod Philos. dicit in * 6. Ethic. quod illarum, scilicet prudentiarum, quae se habent ad regimen multitudinis, haec quidem oeconomica, haec autem legispositiua, haec autem politica.

RESPON. Dicendum, quod ratio obiecti diuersificata secundum vniuersale, & particulare: uel secundum totum, & partem, diuersificat artes, & virtutes, secundum quam diuersitatem vna est principalis respectu alterius. Manifestum est autem, quod domus modo se habet inter unam singularem personam, & ciuitatem, vel regnum. Nam sicut vna singularis persona est pars domus, ita vna domus est pars ciuitatis, vel regni: & ideo sicut prudentia ciuitatis, quae est regnatiua vniuersi, distinguitur a politica prudentia, ita oportet, quod oeconomica distinguitur ab vtraque.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod diuitiae comparantur ad oeconomica non sicut finis vltimus, sed sicut instrumenta quaedam, ut dicitur in * 1. Polit. Finis autem vltimus oeconomice est totum bene viuere secundum domesticam conuersationem. Philos. autem * in 1. Ethic. ponit, exemplificando, diuitias finem oeconomicae, secundum studium plurimorum.

AD SECVNDVM dicendum, quod ad aliqua particula, quae sunt in domo disponenda, possunt aliqui peccatores prouide se habere: sed non ad ipsum totum bene viuere domesticae conuersationis, ad quod praecipue requiritur vita virtuosa.

AD TERTIVM dicendum, quod pater in domo habet quandam similitudinem regij principatus, ut dicitur * in 8. Ethic. non tamen habet perfectam potestatem regiminis, sicut rex: & ideo non ponitur separatim potestas paterna, species prudentiae, sicut regnatiua.

ARTICVLVS IIII.

Utrum militaris debeat poni species prudentiae.

AD QVARTVM sic proceditur. Videtur, quod militaris non debeat poni species prudentiae. Prudentia enim contra artem diuiditur, ut dicitur in * 6. Eth. sed militaris videtur esse quaedam ars in rebus bellicis, sicut patet per Philos. in * 3. Ethic. ergo militaris non debet poni species prudentiae.

¶ 2 Præ. Sicut militare negotium continet sub politico, ita etiam & plura alia negotia, sicut mercatorum, artificum, & aliorum huiusmodi: sed secundum alia negotia, quae sunt in ciuitate, non accipiuntur aliqua species prudentiae: ergo et neque secundum militare negotium.

¶ 3 Præ. In rebus bellicis plurimum valet militum fortitudo: ergo militaris magis pertinet ad fortitudinem, quam ad prudentiam.

SED CONTRA est, quod dicitur Prouer. 24. Cum dispositione inuit bellum, & erit salus, ubi sunt multa consilia: sed consilium pertinet ad prudentiam. ergo in rebus bellicis maxime necessaria est aliqua species prudentiae, quae militaris dicitur.

RESPON. Dicendum, quod quae secundum artem, & rationem aguntur, conformia esse oportet his, quae secundum naturam, quae a ratione diuina sunt instituta. Natura autem ad duo tendit. Primum quidem ad regendam vnamquamque rem in seipsa: secundum vero ad resistendum extrinsecis impugnantibus, & corruptiuis. Et propter hoc non dedit solum animalibus vim concupiscibilem,

Secunda Secundae S. Thomae. Q. 2. scibilem,

de patrefamilias, cuius est prouidere: propter quod dicitur, prouide se habere. Oportet enim patrefamilias esse bonum virum, sicut & principem ciuitatis eadem ratione.

In articulo quarto nihil aliud scribendum occurrit.

Li. 6. cap. 3. paulo a pri- cip. tom. 5.

Lib. 1. ca. 5. & 7. to. 5. Li. 1. Ethic. cap. 1. to. 5.

Li. 8. ca. 10. pars a me- dio. tom. 5.

Locis supr. art. 3. notat. Li. 6. Ethic. cap. 3. 4. & 5. tom. 5. Cap. 3. in nuntur, & li. 1. Ethic. ca. 1. & 2. com. 5.